

Gróh István

(Nagyberezna, 1867. június 2—Bp. 1936. március 16.)

Kárpátaljáról származott, édesapját azonban hamarosan Esztergomba helyezték. A gimnázium alsó osztályait már ott, a felsőket Pesten végezte. Érettségi után a Képzőművészeti Főiskolán folytatta tanulmányait, ahol többek között Lotz Károly és Székely Bertalan voltak a mesterei.

1891-től 94-ig a nyíregyházi evangélikus főgimnázium rajztanára volt. A diák Krúdy is tanítványai közé tartozott, aki később is sokszor emlegette írásában. Még leghíresebb regényébe, A vörös postakocsiba is beleszötte a nevét és a tanítványok rajongását: „Gróh Pistáért, a rajztanárért és költőért szívesen fölládozta volna az életét bármelyik diák.”

1896-ban az Iparművészeti Főiskola tanára, később igazgatója lett Budapesten. Tanulmányai, cikkei rendszeresen jelentek meg az Archaeológiai Értesítőben, képzőművészeti és iparművészeti szakfolyóiratokban. A magyar műemlékvédelem egyik úttörője volt. Mint gyakorló képzőművész, főként a templomi freskók restaurálására specializálta magát. Többek között a nyíregyházi evangélikus templom, a csetneki, a szekszárdi római katolikus templom és a budapesti egyetemi templom falfestményeinek restaurálása fűződik a nevéhez. De nemcsak restaurált, eredeti műveket is alkotott.

Ő készítette például a Zeneművészeti Főiskola freskóit.

A tanári munka és a képzőművészeti tevékenység mellett kezdettől fogva igen termékeny író is volt. Novellái főként A Hétben és a Budapesti Hírlapban láttak napvilágot, de regények egész sorsát is publikálta: Nóbel Árpád kalandjai, 1912; Két farkas, 1925; Az idealista Pebetei, 1925; Sárarany kígyó, 1926; Az ebesi gát, 1920; A harsányi Vénusz, 1926. Zsidó vagyok című regénye Szed Demeter álnéven jelent meg 1933-ban. Teljesen érthetetlen és következetlen, hogy a Magyar Irodalmi Lexikon csak ezen az álnéven szerepelteti Gróh Istvánt, bár ott családi nevén kiadott műveit is pontosan felsorolja.

Utolsó éveiben (1930-1936) megalapítója és főszerkesztője volt a Görögkatolikus Szemle című folyóiratnak.

Irodalom:

A Görögkatolikus Szemle Gróh István-émlékszám. 1936. március 31.

Pirigyi István: Gróh István. A Hajdúdorogi Egyházmegye Jubileumi Emlékkönyve. Nyíregyháza, 1987.

/Katona Béla: Szabolcs-Szatmár-Bereg irodalmi topográfiája, I. Nyíregyháza : Jósa Múz. 1996./